

Szín

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET LAPJA

4/5

TARTALOM

Editorial 1

Megkérdeztük

B. Dr. Gelencsér Katalint 1

Kultúra, kultúrpolitika

A Közművelődési Főosztály szakigazgatási tevékenységének alapelvei, kiemelt céljai, feladatai a kormányprogram és az 1997. évi CXL. törvény megvalósításában 5

Horváth Viola–Oláh Miklós: Egy rendhagyó törvény keletkezéstörténete. A közművelődési törvény 8

Élet és művészet

P. Tófeji Vali: Tíz éves az Amatőr Költők és Írók Országos Szövetsége 21

Arcképek

Száz felé kapkodva – Beszélgetés Halász Péterrel. Készítette: Beke György 23

Romhányi András: A Somodi Országos Művelődési Tábor 28

Romhányi András: A VIII. Gyimesi Tánc Tábor 28

Romhányi András: Minimum PartY 29

Lipp Márta: Ifjúsági-, kulturális és neveléspolitikák Európában – Kritikai áttekintés 29

A Magyar Művelődési Intézet könyvtárának 1999. első félévi könyvbeszerzéséből 30

Felhívás

A SZÍN a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg
SZÍN 4/5 – 1999. október

SZÍN – országos közművelődési folyóirat. Megjelenik kéthavonta. A Magyar Művelődési Intézet lapja.
Szerkesztő bizottság: Bóka Mária (Székesfehérvár), Gyulai Lajos (Miskolc), Jagasics Béla (Zalaegerszeg),
Kary József (Eger), Romhányi András (Magyar Művelődési Intézet), Szabados Péter (Kaposvár)

Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ

Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: FÖLDIÁK ANDRÁS

A szerkesztőség címe: 1011 Budapest, Corvin tér 8.

Postacím: 1251 Budapest, Pf. 101. Tel.: 201-5053; Fax: 201-5764

Megrendelhető a szerkesztőség címén.

Évi hat szám ára áfával: 607 Ft + postaköltség

Borítóterv: Szüts Eszter

E számunkat Szüts Eszter festőművész rajzaival illusztráltuk.

ISSN 1416-6925

EDITORIAL

Czakó Gábor a Magyar Kultúrában (1999. november) Hová tűnt a szellemi elit? címmel egy teljes gondolatmenetet közöl, melynek elemei között találjuk a következőket:

Babits: "A világ azelőtt is a nyers erő útján járt, de tudatában volt annak, hogy ez nem az erkölcs útja. Papjai és írástudói – noha maguk sem éltek mindenkor a szerint – állandóan és egyértelműen hirdettek egy érdekeken és erőn felül álló, azoktól független erkölcsöt. (...)

Az írástudó nem azzal lesz árulóvá, ha a lába nem megy egyenesen a Csillag felé, amelyre az ujjja mutat, hanem azzal, ha már nem is mutat többé a Csillagra."

...az írástudók ma úgy tudják, hogy ok egyszerűen nincsenek abban a helyzetben, hogy árulók lehessenek. Mivel Gazdaságkornak üdvprogramja nincs, megszűntek a szellemi létpozíciók, nincsen papi és királyi helyzet (utalás a cikkben szereplő régi keleti kultúrák hierarchikus kasztjaira, a szellemi és az irányító emberre), amelyben az egész nép sorsa valakire tartozna.

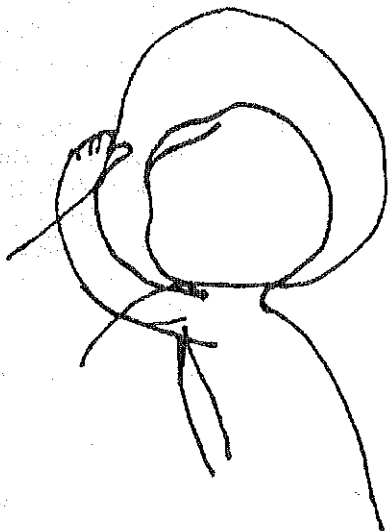
...a modern értelmiség nem pap és nem király és a legkevésbé szent, sacer, hanem specialista. Rá a nép ügye helyett a híd világítása tartozik. Már a híd szilárdsága sem, az másik mérnök sara.

...a nép egyáltalán nem igényli, hogy neki a csillagot mutogassák. Kenyeret kér és cirkuszt. Jólétet és sok vért meg könnyet a képernyőkre. (...)

Babits ezt írja: "Az irodalom bukásáról beszélek, nyilvánvaló az érdeklődés megcsappanása e legszelembibb művészet iránt, melynek legalább eszköze a gondolat. Teljes hatásukat csak azok a művészetek tartották meg, amelyek közvetlenül és testileg hatnak az ösztönökre: mint a zene és a tánc. A színházban a színész fontosabb lett a darabnál. S minden művészet napról napra veszíti azt, ami benne szellemi, ami speciálisan művészi; nem ambicionálván mást, mint az ösztönök mentül nyersebb, mentül primitívebb kifejezését, és testi, szuggesztív izgatását."

A mesterek ugyan rejtőzködnek, ahogy Hamvas Béla megfigyelte, de sosem lépnek ki a történetből (utalás a láthatatlan történetre), hanem vállalják azt. Szókratész a buta kérdező maszkja mögül faggatózásával fölzlaklatta az okos válaszolókat. Megdöbbenette őket, márpedig ez a gondolkodás kezdete. A végén persze megölték. Amikor áldozattá érett.

MÁTYUS ALIZ

MEGKÉRDEZTÜK

B. Dr. GELENCSÉR KATALIN

a Minisztérium Közművelődési Főosztályának vezetője. Arról kérdeztük, miben körvonalazható, fogalmazható meg az az ügy, amelynek szolgálatában minisztériumi állást vállalt, egyetemi tanárként.

Gelecsér Katalin: 77 óta tanítok az Eötvös Loránd Tudományegyetemen közművelődési szakembereket. Művelődéstörténet tanárként elég nagy az átlátásom, hogy egy-egy társadalmi formációban a művelődésnek, az önképzésnek, a társas élet kulturált körülmények között való megteremtésének milyen feladatai, funkciói lehetnek, hogy az emberek a világban otthon vagy jól érezzék magukat.

1994-ben kaptam a felkérést, hogy a minisztériumban a közművelődési szakember középfokú végzettségre épülő szakképesítési anyagát készítsem el. Ez a középfokú szakember szakképesítési anyaga volt, de ehhez kapcsolódott egy felsőfokú is, ugyanis a pályán nagyon sokan vannak, akik más szakképzéssel, felsőfokú végzettséggel szerettek bele ebbe a feladatkörbe, és maradtak a művelődési házak különböző területein. A feladatom kibővült egy felsőfokú, hasonló című, főiskolai, egyetemi végzettségre épülő szakképesítés kimunkálásával, s ezekhez jött még egy új, az intézményközi kultúrák értékeinek cseréjét, a pénzüvilág és a kultúra világának a kapcsolatát jobban gondolni képes kulturális menedzser szakképesítés kidolgozásának feladata.

E három szakképesítés kimunkálására – sok kollega együttműködésével – másfél évem ment rá. Közben alakult az a kulturális törvény, amelyik eredetileg négy törvény lett volna, egy múzeumi, egy levéltári, egy könyvtári és egy közművelődési, de Magyar Bálint úgy döntött, hogy a négyet egy törvénycsomagba szerkeszti össze. A törvénycsomag hatalmas lendülettel készült, sok konfrontációval – a szakmai érdekegyeztetéssel együtt járó munkaként. Személy szerint én 82 változatát gépeltem a – csak a – közművelődésre vonatkozó tervezetnek.

A közművelődésről szóló törvénytervezet nagyon komoly lehetőségeket ígért. A vele kapcsolatos munkát akkor ellátó főtanácsosként ezt nagy örömmel végeztem, mert úgy láttam, hogy egy ezredfordulóhoz érkező Magyarországon méltó helyre kerül az a különleges érték, ami a magyar társadalom művelődésében, a közösségi művelődés jelenségeiben létezik. Hiányzik ez nyugaton, másként van keleten. Ez az ország kapcsolati töketelbbllettel – s ebben a szimbolikus értékeknek egy nagyon nagy többlettel – rendelkezik, ami különleges többlete az országnak.

Amikor a FIDESZ kormány elfoglalta a helyét, és a felkérést megkaptam a főosztályvezetői munkakör betöltésére, úgy gondoltam, hogy a törvény bevezetése 1998-tól körülbelül 2002-ig történülhet. Az önkormányzatoknál a képviselőtestületek is cserélődtek, nagyon nagy mozgás volt tapasztalható. Minisztériumok szerveződtek át, létrejött a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium, amely fő feladatának tekintette első perctől fogva, hogy a közművelődés támogatását hatékonyabban, nagyobb arányban, sokkal több kultúrpolitikai törodéssel tegye. Úgy gondoltam, hogy annak a törvénynek a megvalósításában, amelyen sokat dolgoztam a kollegáimmal együtt, lehetnek feladataim az elfogadtatásban, ismertetésben, az alkalmazáshoz kínálható különféle igazgatási eszközök kimunkálásában.